

Efterretning om Danne mark.

Dannemarks Navns Oprindelse anføres af Historiefriverne paa forskjellige Maader, af hvilke ikkun To fortiene at anmærkes. Nogle hidlede Navnet fra den gamle Kong Dan, og fige at Dannemark er saa meget som Kong Dans Mark eller Land. Men det er uvist, om denne Konge nogen Tid har været til i Verden, isald man ikke antager Dan Mykillati, det er, den Høimodige derfor, hvilke de Islandste Historiefrivere melde om, og skal have levet Aar Christi 146. Andre vise, at Eider-Floden, som adskiller dette Rige fra Tydskland, er fordom kaldet Døn, Dana eller Dena, og deraf det nuværende hele Jylland, som de gamle Danstes Fæderneland, skulde være bleven kaldet Dania eller Dannemark, hvilket og har strakt sig til de andre Der, efter deres Erobring.

A

Dan-

faa tilbage igien om Torsdag Eftermiddag, naar han for- medelst Forhindring af haardt Veir ved Færgestedet ei bliver opholdt, og medbringer Brevene fra Falsler og Lolland, som den Lollandske Post har bragt fra begge Stæ- der til Bordingborg. Anden Gang Søndag Morgen Kl. 4, og fører de Breve, som skal til Falsler og Lolland, og kommer her tilbage den samme Dags Aften om Som- meren, men om Vinteren om Mandagen, og medbrin- ger Brevene fra Kiøbenhavn, Provinkerne og Udenrigs Steder, hvilke de Lollandske Postier har bragt til Bording- borg, og imodtager atter de Breve, som med Steege Post ere ankomne, og fører samme til Falsler og Lolland.

Market holdes den 8 October.

Efterretning

om

B o r n h o l m.

Den De Bornholm ligger i Østersøen, 16 Miile fra den yderste Pyndt af Siælland, og 6 Miile fra Øst i Skaane. Den strækker sig fra Nord-Nord-Øst til Syd Syd-Øst, er 7 Miile lang, og 4 Miile breed, og frugtbar paa alle Slags Korn-Vare, især paa Havre, hvoraf der udslibes en god Deel aarligen; men visse Aa- ringer mangler den Rug, og maa købe af Fremmede. Der findes en temmelig god Græsgang, hvorover derfra udføres og meget Smør til Kiøbenhavn. Paa nogle Ste- der findes der gode Kalksteen, Sand- og Møllesteene; der findes og Marmor, endskjønt man ei endnu har be- gyndt at bryde den. Ligeledes findes der Steenful, hvil- ke vel ere begyndte at opgraves, men efterladt igien. Paa mange Steder af Kysten ved denne De findes Grun- de og Klipper, som gjøre Landgangen derpaa deels umuelig
og

og væls meget vanskelig; men hvor der kunde gøres Landgang, der har man opkøst Batterier og plantet Kanoner. For de i Østersøen Færende, ligger denne De meget ufordeelagtig, hvorover der og næsten hvert Aar nogle maae sette til og strandende. Især har de Søefærende at vogte sig for det bekjendte Broersrev, som derfra strekker sig temmelig langt ud. Til denne De pleier undertiden saavel adelige som andre Personer fra de andre Danske Lande at forvises for deres Forbrydelsers Skyld. For Reformationen tilhørte denne De Erkebispens i Lund, og Aar 1522 indtog Lybækkerne den, og beholdt den en Tid under sit Herredømme, og fra den Tid har Indbyggerne uden Tvil faaet Smag paa den Lybske Handel, som de nu ikke mere drive, eftersom de fra Kiøbenhavn kunde see sig forsynede med ligesaa gode og tildeels bedre Vare. I den Koeskildske Fred blev denne De overladt de Evenke; men da de handlede meget haardt med Indbyggerne, saa gjorde Bornholmerne Opstand imod dem samme Aar 1658, satte sig i Frihed under Jens Kosods Ansørsel, og overgav Landet igien til Kong Fridrik III., som be-naadede dem derfor med visse Privilegier, at de skulde være frie for Udskrivning og Enroullering, samt Extra-Stat. Hans Kongelige Majestet Fridrik V. har og i allernaadigst Betragtning deraf, dispenseret dem fra den sidst paabudne Extra-Stat, imod 18000 Rdlr. Erleggelse af det hele Land. Deres Privilegier ere confirmerede af alle de følgende Konger indtil den nu regierende. Bornholm er altsaa de Danske Kongers første arve Land i Dannemark. Indvaanerne forsvare selv deres eget Land i Krigstider; men Kongen forsyner Land-Dragonerne og Soldaterne med Geværer, samt lønner Officerene af Amts-Kassen. Den hele De ansees som en Fesning, og har en Commendant og Vice-Commendant. Landet bestaaer af et Amt, og har en Amtmand. Der findes ingen Bondebyer paa det heele Land: men Bønderne, som alle ere Selveiere, boer adspredte, hver paa sin egen Jord. Der ere vel ingen Fabriker i Landet, men der forarbejdes dog en stor Mængde Uldet og Linnet Lø af

adskillige Farver og Mønstre, som affettes i Kiøbenhavn. Den hele De er deelt i fire Herreder, og har 5 Byer med Kiøbstæds Privilegier.

N a k i r k e b y e.

Mad. Dahm, Urte- og Iffen-Kram, samt Korn og grove Vare.

Hr. Stender, *Mads*, ligesaa.

Anmærkning.

Denne Bye ligger omtrent midt i Landet og har Kiøbstæds-Privilegier; men den Handel, som der drives, er ikkun af liden Betydighed.

Her holdes Landsting og Præste Møde.

Byen har ingen egen Øvrighed; men Byefogden i Nørre er tillige Byefoget i Nakirkebye.

H a s l e.

Hr. Kofod, *Mads*, Korn og grove Vare.

Hr. Malm, *Søren*, ligesaa.

Anmærkning.

Denne Bye er ikkun af liden Betydighed, og dens Havn er ikke ret beqvem og sikker, saa Handelen er ikkun flet. Byens Indvaanere nære sig meest af Jordbrug og Fiskerie.

Dens Øvrighed er en Byefoget.

N e r ø e.

Hr. Ancker, *Hans*, Urte- Iffen- og Allen-Kram,
samt Trælast, Korn og grove Vare.

Hr. Birch, *Mads*, Urte- Iffen- og Allen-Kram.

Hr. Hansen, *Casper*, Korn og grove Vare.

Hr. Hansen, *Rasmus*, ligesaa.

Hr. Knudsen, *Jens*, ligesaa.

Hr. Kofod, *Povel Conrad*, ligesaa.

Anmærkning.

Denne Bye har en temmelig god Havn, som rummer en Deel smaa Fartøier, men den er ikke sikker for alle Vinde. Ved Kysterne af denne Bye stcer gemeenlig de fleste Drag og Strandinger.

I Egnen herved er for nogle Aar siden begyndt et Sandsteen-Brekkerie, hvis hugne Qvadersteens samt Broksteens Vortforsel skaffer Indbyggerne god Næring.

Byens Øvrighed er en Byesøget.

Torste og Lare-Fangsten er her temmelig god.

N ø n n e.

Mad. Bohne, Urte- Iffen- og Allen-Kram, samt grove Vare, Korn og Trælast.

Hr. Bohne, *Morten*, ligesaa.

Hr. Kofod, *Detlev*, Korn og grove Vare.

Hr. Legaard, Tobaks-Oplag fra Hoved-Magazinet.

164 Dannemarks Handels-Speil

Hr. Marcker, *Rasmus*, Urte- Iffen- og Allen-Kram,
samt Tømmer, Korn og grove Vare.

Hr. Michael, ligesaa.

Hr. Prebiörn, *Hans*, ligesaa.

Hr. Stender, *Förgen*, ligesaa.

Anmærkning.

Denne Bye er Hovedstædet paa Landet, hvor Commendanterne, Amtmanden og Amtstuen er.

I denne Bye blev den Svenske Commendant, Oberst Pringskiold fældet.

Den har en god Havn, som nu Arligen forbedres, og derfra skeer Arligen en temmelig Udsfibning af Korn og Fede-Vare.

Rønne Kiøbsteds Segl er giort Aar 1584. I dets Omfreds læses Sigillum Civitatis Rotoa in Insula Bornholm. Over Skioldet forestilles en Biskop i sin fulde Prydelse, lysende Velsignelsen med den høire, og holdende sin Stav i den venstre Haand.

Dens Vaaben er et Skiold, hvorudi sees 3 Fiske, som skal være 3 hvide Torske, i blaat Feldt, hvilket Kong Fridrik den Anden skal have givet Rønne Kiøbsteds Borgere den 4 Decembr. 1562.

Der er en Kirke og en liden Latinsk Skole.

Byens Øvrighed er en Byefoget.

Her er temmelig got Torske- og Laxe-Fiskerie.

Market holdes fra den 5 Junii i 12 Dage.

S v a n n e f e.

Hr. Birch, *Förgen*, Urte- og Iffen-Kram, samt
Korn og grove Vare.

Hr. Birch, *Mogens*, ligesaa.

Hr.

Hr. Fyhn, *Hans Henrik*, ligesaa.

Hr. Kofod, *Alexander Jagenreuter*, Korn og grove Vare.

Hr. Kofod, *Peder*, ligesaa.

Hr. Michelsen, *Jens*, Urte- Iffen- og Allen-Kram, samt Korn, Tømmer og grove Vare.

Hr. Michelsen, *Hans*, ligesaa.

Hr. Rasch, *Henning*, ligesaa.

Hr. Thiesen, *Jokum*, ligesaa.

Anmærkning.

Denne Riibsted, som har en Kirke og liden Havn, udsfiker en temmelig Deel Korn og Fede-Vare.

Dens Vaaben er en Svane.

Dens Øvrighed er en Bysfoget.

Her er god Torstke-Laxe og Sildefangst.